МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ІНСТИТУТ ПРОМИСЛОВИХ ТА БІЗНЕС ТЕХНОЛОГІЙ»

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

КАФЕДРИ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Дніпро УДУНТ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ «ІНСТИТУТ ПРОМИСЛОВИХ ТА БІЗНЕС ТЕХНОЛОГІЙ»

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

КАФЕДРИ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Дніпро УДУНТ 2022

УДК 002

Рекомендовано Вченою радою Українського державного університету науки і технологій: протокол № 2 від 31.10.2022.

В 90 Вчені записки кафедри документознавства та інформаційної діяльності (КДІД): зб. наук. праць. Вип. 4 / ред. кол.: О. В. Михайлюк (голова ред. кол.) та ін. – Д.: УДУНТ, 2022. – 94 с.

Досліджено питання документознавства, інформаційної діяльності та керування персоналом підприємства в історико-культурному та соціально-комунікативному контекстах, вивчено роботу архівних, бібліотечних, інформаційних тощо установ. Збірник побудовано на матеріалах роботи кафедр гуманітарного та суспільного профілю ННІ «ІПБТ» УДУНТ та інших споріднених ЗВО.

Для документознавців-фахівців, викладачів вищих, середніх спеціальних навчальних закладів, аспірантів та студентів-документознавців.

Редакційна колегія:
д-р іст. наук, проф. **О. В. Михайлюк**
(голова редакційної колегії),
канд. тех. наук **О. В. Іващенко**
канд. філол. наук, доц. **К. А. Прокоф'єва**
(заступник голови редакційної колегії, відповідальний секретар),
канд. пед. наук **О. М. Решетілова**
канд. іст. наук, доц. **С. В. Савченко**

Рецензенти:
д-р наук з держ. упр., доц. **Т. М. Тарасенко**
(доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування
ННІ державного управління НТУ «Дніпровська політехніка»),
д-р філос. наук, проф. **О. В. Халапсіс**
(завідувач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ)

© Український державний університет науки і технологій, 2022
© Автори статей, 2022

ЗМІСТ

СТАТТІ

О. П. Лучанінова
СУЧАСНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР ПОШИРЕННЯ МОДЕРНИХ ЗНАНЬ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ОРІЄНТИРІВ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА …….....5

О. М. Решетілова
СУЧАСНІ БІБЛІОТЕКИ ЯК ЦЕНТРИ ІНФОРМАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ БАЗ …….9

І. О. Петрова
ДЕРЖАВНІ ПОСЛУГИ В УКРАЇНІ: ДОЦІЛЬНІСТЬ ПАПЕРОВОГО ЧИ ЦИФРОВОГО ФОРМАТІВ ……...…….…...15

М. К. Голодюк, Н. О. Сердечна, А. В. Середа
ТРУДОВИЙ ДОГОВІР ТА КОНТРАКТ У РІЧИЩІ СУЧАСНИХ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ ПРО ПРАЦЮ В УКРАЇНІ …….18

Н. Г. Мосюкова
РИМО-КАТОЛИЦЬКЕ ДУХОВЕНСТВО В УМОВАХ АНТИРЕЛІГІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СРСР У 20-ТІ РОКИ ХХ СТОРІЧЧЯ ..……25

С. В. Савченко, В. К. Виноградова, М. В. Мартиненко
ІМПЕРСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ ЯК «УТІЛЕННЯ ЛОГОСУ» ТА ЇЇ ТЕМНИЙ ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ: шкіц до документознавчих студій ……...…...32

О. В. Михайлюк, К. А. Прокоф'єва
ВИВЧЕННЯ ЗАСОБІВ ДОКОМП'ЮТЕРНОЇ ФІКСАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ У ЯКОСТІ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ОЗНАК СТУДЕНТАМИ ФАХУ 029 «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА» (ОПП «ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО ТА ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ») ……..….....38

А. О. Анищенко, О. М. Бородіна, Т. Л. Дулеба
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ В ОБМІНІ ІНФОРМАЦІЄЮ ……45

А. В. Савич
ИНФОРМАЦИОННОЕМКОСТЬ СОЦИОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТРАНСТВА В СОВРЕМЕННЫЙ ПЕРИОД ....……..…51

ТЕЗИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

В. О. Кудлай
ОСОБЛИВОСТІ ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ФАХОВОЇ РОБОТИ ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ ……56

А. В. Савич, Л. Є. Гапонова
ЕКОЛОГІЗАЦІЯ – ІНДЕКС СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ …….....59

О. М. Решетілова, О. А. Андреєва
ОЗНАКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОСТІ ШТУЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ……...……...62

К. А. Прокоф'єва, Г. О. Рублівська
ФАКТОРИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПЛИВУ НА ЯКІСТЬ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ …….……..66

О. М. Решетілова, Я. І. Рижков
ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ ……69

К. А. Прокоф'єва, В. О. Вакуленко
OBSERVATORY – ДОРАДЧИЙ ОРГАН ЧИ ГАРАНТ ПРИНЦИПІВ ВЕЛИКОЇ ХАРТІЇ УНІВЕРСИТЕТІВ У СУСПІЛЬСТІ? …….……..72

А. М. Кучер
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЇ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ..75

Г. П. Розумна
ЕТАПИ ВХОДЖЕННЯ МАРКЕТИНГУ В ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ ……..…78

Д. С. Кіщук
ЕВОЛЮЦІЯ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ …...81

А. С. Алімова, М. К. Биковська
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ В ІНФОРМАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ……...…...84

Відомості про авторів ……89

Людина завжди вільна за визначенням. Але свобода – це усвідомлена потреба. Тому в ній закладено прагнення до більшої свободи, а в соціумі це можливе лише за умови вирішення глобальних проблем, а, отже, екогуманізм стає духовним гарантом та комунікатором індивідів у соціумі.

Бібліографія

1. Биоэтика: проблемы, трудности, перспективы: (материалы «круглого стола») // Вопр. философии.1992. № 10. С. 3-28.
2. Вернадский В.И. Философские мысли натуралиста: моногр. М., 1988. 240 с.
3. Рейхенбах Г. Философия пространства и времени. М., 1985. 214 с.
4. Хесле В. Философия и экология. М.,1994. 305 с.
5. Шибко В.Я. Екологія і політика: моногр. К., 1991. 136 с.

Надійшло до редколегії 30.09.2022, прорецензовано та рекомендовано до друку проф. Михайлюком О.В.

УДК 004.89:004.03

О. М. Решетілова, О. А. Андреєва
(Дніпро)

ОЗНАКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОСТІ ШТУЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Розглядається роль та місце штучного інтелекту у сучасному інформаційному просторі, висвітлюються ознаки інтелектуальності штучних інформаційних систем.

Ключові слова: інтелектуальні інформаційні системи, штучний інтелект, інформаційні технології, інформаційний простір.

The role and place of artificial intelligence in the modern information space is considered, the signs of intelligence of artificial information systems are highlighted.

Keywords: intelligent information systems, artificial intelligence, information technologies, information space.

Характерною властивістю сьогодення є процеси інформатизації, що інтенсивно розвиваються та впроваджуються практично в усіх сферах людської діяльності. Вони призвели до формування нової інформаційної інфраструктури, яка пов’язана з новим типом суспільних відносин та використанням нових інформаційних технологій.

До інформаційних систем нового покоління належать інформаційні системи, побудовані на штучному інтелекті.

Особливість сучасних інтелектуальних систем нині визначається рівнем використання комп'ютерної техніки у новітніх наукових розробках, а також у різних сферах людської діяльності. У зв'язку з цим, сьогодні спостерігаються якісні зміни у галузі комп'ютерного моделювання інтелектуальних систем й інформаційних технологій. Особливості використання систем штучного інтелекту стають основою досліджень.

Штучний інтелект – це штучні системи, створені людиною на базі ЕОМ, що імітують вирішення людиною складних творчих завдань. Створенню інтелектуальних інформаційних систем (ІІС) сприяла розробка в теорії штучного інтелекту логіко-лінгвістичних моделей. Ці моделі дають змогу формалізувати конкретні змістові знання про об'єкти управління та процеси, що відбуваються у них, тобто введення в ЕОМ логіко-лінгвістичних моделей поряд із математичними.

Особливістю штучного інтелекту є те, що він не є простим інструментом у своїй будові та функціональності. За визначенням С. О. Суботіна, штучний інтелект сам обирає, який саме алгоритм використовувати при вирішенні того чи іншого завдання [3, с.27]. На сьогодні такий вибір є лише завченим алгоритмом вирішення завдань із інтегруванням різноманітних методів аналізу та вироблення рішення чи вчинення дії, тобто штучний інтелект сьогодення не здатен самостійно навчатися. Саме тому він виконує функцію допоміжного інструмента в інформаційно-аналітичній діяльності.

Одним із напрямків розвитку штучного інтелекту є розробка комп'ютерних інтелектуальних систем, здатних виконувати функції, що традиційно вважаються інтелектуальними, – розуміння мови, логічний висновок, використання накопичених знань, навчання, розпізнавання образів, а також навчатися і пояснювати свої рішення.

Будь-яка інформаційна система виконує наступні функції:

- сприймає інформаційні запити та вхідні дані, які вводить користувач;

- опрацьовує введені й збережені в системі дані, відповідно до потрібного алгоритму;

- формує необхідну вихідну інформацію.

З точки зору реалізації зазначених функцій, ІС можна розглядати як фабрику, що виробляє інформацію, у якій замовленням є інформаційний запит,

сировиною – вихідні дані, продуктом – необхідна інформація, а інструментом – знання, за допомогою яких дані перетворюються в інформацію.

Загальні недоліки сучасних інформаційних систем полягають у слабкій адаптованості до змін у досліджуваній галузі та інформаційних потребах користувача, а також у тому, що неможливо вирішувати некоректно сформовані завдання. Підвищення ефективності інформаційних систем можна досягти їх інтелектуалізацією.

Інтелектуальна інформаційна система – це один із видів автоматизованих інформаційних систем, інколи ІІС називають системою, заснованою на знаннях. Інтелектуальна інформаційна система є комплексом програмних, лінгвістичних й логіко-математичних засобів для реалізації основного завдання: здійснення підтримки діяльності людини і пошуку інформації в режимі розширеного діалогу мовою, наближеною до природної.

Інформаційно-обчислювальними системами з інтелектуальною підтримкою для вирішення складних завдань називають ті системи, у яких логічна обробка інформації переважає над обчислювальною [4].

Таким чином, будь-яка інформаційна система, яка вирішує інтелектуальне завдання або використовує методи штучного інтелекту, відноситься до інтелектуальних.

Інтелектуалізація інформаційних систем вимагає вирішення наступних завдань: оптимального вибору методу, що забезпечує максимальну ефективність ІС залежно від ситуації; розроблення бази знань; порівняння нових знань із попередньо набутими; одержання узагальнених знань; логічне планування індивідуальної діяльності; спілкування із користувачем мовою, максимально наближеною до природної; одержання інформації за каналами, які використовує людина для сприйняття довкілля; вміння формувати для себе або на прохання користувача пояснення власної діяльності; надання користувачеві допомоги за рахунок тих знань, які зберігаються у пам’яті, і тих логічних засобів міркувань, які притаманні системі.

Для інтелектуальних інформаційних систем характерні наступні ознаки:

- розвинені комунікативні здібності;
- вміння вирішувати складні завдання;
- здатність до самонавчання;
- адаптованість [1, с.20].

Якщо під час експлуатації інформаційної системи з'ясується потреба у модифікації одного із двох компонентів програми, то виникне необхідність її переписування. Це пояснюється тим, що повним знанням проблемної галузі володіє тільки розробник ІС, а програма служить «недумаючим виконавцем». Цей недолік усувається в інтелектуальних інформаційних системах.

ІІС заснована на концепції використання бази знань для вирішення завдань різних типів, у залежності від конкретних інформаційних потреб користувачів.

Комунікативні здібності інтелектуальних інформаційних систем характеризують спосіб взаємодії кінцевого користувача із системою, зокрема можливість формування довільного запиту в діалозі з ІІС мовою, максимально наближеною до людської. Таким чином, чим більше буде ситуацій, у яких штучні інтелектуальні системи зможуть замінити людину, тим більш інтелектуальними будуть вважатися ці системи [2, с.5].

Отже, на сьогодні інформаційні інтелектуальні системи є перспективними у своєму розвитку, а підвищення ефективності впровадження інформаційних систем у різні галузі діяльності тісно пов'язане із рівнем інтелектуалізації. На сучасному етапі розвитку інформаційних систем та технологій більшість рутиних операцій щодо обробки інформації вже автоматизовано, а подальше підвищення ефективності роботи потребує автоматизації інтелектуальної та творчої діяльності людини.

Бібліографія

1. Білоцерківський О.Б. Інформаційні системи в менеджменті: навч.-метод. посіб. Х., 2008. 84 с.
2. Глибовець М.М., Олецький О.В. Штучний інтелект: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К., 2002. 336 с.
3. Субботін С.О. Подання й обробка знань у системах штучного інтелекту та підтримки прийняття рішень: навч. посіб. Запоріжжя, 2008. 341 с.
4. Штучна нейронна мережа: [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Штучна_нейронна_мережа.

Надійшло до редколегії 31.03.2022, прорецензовано та рекомендовано до друку доц. Прокоф'євою К.А.

Наукове видання

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ
кафедри документознавства та інформаційної діяльності (КДІД) ННІ «ІПБТ» УДУНТ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Підписано до друку 30.11.2022. Формат 60х84 1/16. Папір друк. Друк плоский. Облік.-вид. арк. 5,2. Умов. друк. арк. 5,34. Замовлення № 120

Навчально-науковий інститут
«Інститут промислових та бізнес технологій»
Українського державного університету науки і технологій
49005, м. Дніпро, пр. Гагаріна, 4

Кафедра документознавства та інформаційної діяльності УДУНТ